Стаття та будь-який пов'язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).
The article and any related published material are licensed under the Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

УДК 94(73)"2020":327:324
DOI: https://doi.org/10.17721/1728-2640.2026.162.9

Іван ДОБРИЙ-ВЕЧІР, асп.
ORCID ID: 0009-0006-5489-972X
e-mail: eoraptorua@knu.ua
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ ПОГЛЯДИ КАНДИДАТІВ У ПРЕЗИДЕНТИ США ПІД ЧАС ВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ 2020 РОКУ

В с т у п . ***Сполучені Штати у XXI ст. залишаються найвпливовішою державою світу, а отже, як внутрішня, так і зовнішня політика цієї країни на сучасному етапі становить значний інтерес для історичної науки. Саме тому актуальність обраної теми є очевидною, адже дослідження цієї проблематики допомагає краще зрозуміти та порівняти між собою зовнішньополітичні стратегічні бачення представників різних ідеолого-партійних груп американського політикуму напередодні виборів 2020 р. Це, зі свого боку, допоможе прослідкувати еволюцію зазначених поглядів у наступні роки американської історії.***

Метою пропонованого дослідження є аналіз зовнішньополітичних поглядів кандидатів у президенти США від різних партій на виборах 2020 р. Автором були поставлені такі завдання: порівняти погляди на зовнішню політику США в середовищі кандидатів на пост президента від Демократичної партії, висвітлити офіційну позицію провідних кандидатів у президенти від Республіканської партії щодо міжнародної політики Сполучених Штатів, визначити глобальні зовнішньополітичні підходи кандидатів від Партії зелених і Лібертаріанської партії, з'ясувати позиції, висловлені Д. Трампом та Дж. Байденом у контексті досліджуваної проблеми під час президентських дебатів восени 2020 р.

М е т о д и . ***Застосовано загальнонаукові методи аналізу та синтезу, а також спеціальні історичні, як-от: компаративний та історико-типологічний.***

Р е з у л ь т а т и . ***Проаналізовано ключові стратегії у сфері зовнішньої політики США серед представників Демократичної, Республіканської, Лібертаріанської партій та Партії зелених у контексті виборів 2020 р. та здійснено їхнє порівняння за ключовими параметрами.***

В и с н о в к и . ***З-поміж кандидатів на вибори 2020 р. від Демократичної партії перемогу здобув ліберально-практичний підхід Дж. Байдена, заснований як на ідеях ведення неагресивної політики, але водночас і захисту демократії у світі. Серед республіканців лідерство здобув тодішній президент Д. Трамп з його популістським неоізоляціонізмом. У зв'язку з низькою підтримкою виборців лібертаріанці та "зелені" не отримали шансу втілити в життя свої програми (ізоляціоністську вільноринкову та пацифістську відповідно). У підсумку на виборах переміг Дж. Байден.***

К л ю ч о в і с л о в а : ***міжнародна політика, США, Джозеф Байден, Дональд Трамп, президентські вибори 2020 р., Демократична партія, Республіканська партія.***

Вступ

Президентські вибори у США 2020 р. були в різних історичних вимірах показовими та значною мірою доленосними для американської громадськості. Небувала активність вилилася у рекордну із початку XX ст. відсоткову явку на виборах і, як наслідок, шалену зацікавленість усього суспільства в питанні обрання майбутнього лідера США. Було, крім цього, поставлено і ряд інших виборчих "рекордів", як, наприклад, найбільша абсолютна кількість голосів, отримана одним кандидатом, а також найбільша кількість кандидатів на партійних праймеріз за тривалий період. Вплив цього електорального процесу на суспільну свідомість американців також важко переоцінити. Це пов'язано з тим, що в умовах значної та дедалі більшої політичної поляризації серед громадян Сполучених Штатів результати виборів відчувалися багатьма американцями як вирішальні та екзистенційні, такі, від яких напряму залежить саме існування країни. Усе це означало, що суспільство (як виборці, так і політики) у зазначений історичний період украй активізувалося, стало політично рухливішим і рішуче долучилося до електоральних процесів. Питання ж, які порушували кандидати у президенти у своїх виступах та на дебатах, вочевидь, також сприймалися суспільством як вагомі та близькі для пересічного громадянина. Величезною проблемою, що тоді турбувала всіх, була пандемія вірусу Covid-19, яка у 2020 р. охопила увесь світ і США зокрема, викликавши понад мільйон жертв у цій країні. Реакція адміністрації Д. Трампа на поширення захворювання, яка частиною суспільства вважалася запізнілою та непрофесійною, ще більше розпалила передвиборні дебати серед громадян. Значного впливу на масову свідомість здійснила також активізація руху Black Lives Matter (BLM, укр. – Життя чорних важливі). У цей період він досягнув вершини свого політико-суспільного впливу, збуривши американську громадськість. Рух викликав полярну реакцію в середовищі політикуму, серед представників лівих, центристських та консервативних кіл, а також і звичайних громадян, призвів до тимчасового сплеску ультралівих й ультраправих настроїв. Перше ж місце серед викликів посідав стан економіки, що значно постраждала від пандемії. Економічна політика держави теж стала елементом суспільної дискусії, разом з уже традиційними передвиборними питаннями цін, податків, доступності державних послуг. Це означає, що уваги питанням зовнішньої політики та міжнародним справам американці приділяли значно менше, не вважаючи їх ключовими для країни в той час. Однак варто також оцінювати наявну статистику з різних боків. Хоча, з одного боку, станом на літо 2020 р. питання зовнішньої політики посідало тільки шосте місце за пріоритетністю, все ж 57 % респондентів зазначали, що воно є "дуже важливим" у виборі ними кандидатури президента під час наступного голосування (Pew Research Center, 2020). Так вважали представники обох основних партій – Демократичної та Республіканської (по 57 % у кожній), тоді як із більшості інших питань їхні думки різнилися, часто на десятки відсотків. Окрім цього, необхідно пам'ятати, що зовнішньополітична програма завжди була невід'ємною складовою передвиборчої риторики політиків у Сполучених Штатах. Разом ці

© Добрий-Вечір Іван, 2026

ISSN 1728-3817

факти дають нам змогу стверджувати, що питання міжнародних справ і взаємодії США зі світом у цей історичний період мали стати частиною політичної дискусії кандидатів у президенти країни, а тому варті окремого наукового дослідження.

Крім цього, розглянуто не лише риторику кандидатів-фіналістів Дж. Байдена та Д. Трампа, але і їхніх внутрішньопартійних конкурентів. Також у статті коротко опишемо зовнішньополітичні погляди кандидатів від двох менших партій – Лібертаріанської та Партії зелених, щоб сформувати чіткішу картину політичної думки того часу.

Огляд літератури та джерел. Джерельна база дослідження сформована із серії матеріалів, прямо чи опосередковано пов'язаних із висловлюваннями чи програмними документами як окремих політиків, так і партій загалом. Відеоджерела, насамперед виступи й інтерв'ю політиків, наприклад Дж Байдена, розміщені на відеоплатформах, таких як "Ютуб", і дають змогу детально проаналізувати виступи кандидатів у президенти. Крім цього для зручності часто використовуємо транскрибовані версії цих виступів, як-от, наприклад, офіційна транскрибація дебатів Д. Трампа та Дж. Байдена восени 2020 р. Офіційні сайти, наприклад сайт Білого дому за каденції Д. Трампа, так само надають змогу дослідити офіційні позиції політиків щодо найважливіших зовнішньополітичних питань. Особисті та партійні сайти, як-от сторінка кандидата від Партії зелених Х. Хокінза, розміщують ключову програмну та стратегічну інформацію, пов'язану з досліджуваною темою. Значну допомогу в роботі надають матеріали Ради з міжнародних відносин (Council on foreign relations), яка протягом 2019–2020 рр. займалася детальними опитуваннями й інтерв'ю з більшістю кандидатів у президенти від Демократичної партії та із частиною від Республіканської, а також збирала разом усю доступну інформацію про їхні публічні заяви чи коментарі. Частково було використано і статті з відомих видань – "The New York Times", "PBS News", "BBC News", "USA Today" та інших, де частково розміщені аналітичні матеріали, а частково – цитати чи окремі елементи програм кандидатів у президенти. Також проаналізовано релевантні матеріали наукового журналу "Foreign Affairs". Представлені статистичні матеріали було взято з аналітичних звітів позапартійної дослідницької організації "PEW Research Center". Загалом джерельний матеріал є доволі багатим та кількісно і якісно відповідає потребам цього дослідження.

Щодо ***опрацювання теми в науковій літературі*** варто зазначити таке: рівень дослідження саме цієї тематики все ще незначний, ураховуючи відносну свіжість описуваних подій. Комплексного аналізу й порівняння зовнішньополітичних позицій усіх кандидатів, що розглядаються, автором не було знайдено, тому його внесок у розвиток цієї тематики також можна вважати вагомим. З іншого боку, вивчення позицій окремих політиків чи внутрішньопартійних поділів фахівцями проводилися. Щодо аналізу політичних поглядів, виокремлення точок дотику та розлому, а також визначення ключових пріоритетів серед американського суспільства загалом, маємо звернути увагу на детальний звіт Чиказької ради з глобальних питань за 2020 р. (Smeltz et al., 2020). Що ж до дослідження позицій конкретних політиків, то необхідно розглянути праці представників різних історико-політичних течій. Серед прихильників ліберальної концепції міжнародних відносин потрібно назвати Р. Хааса з його працею "Присутній при знищенні", у якій він, часто гіперболізуючи, проте детально показує, як саме політика Д. Трампа сприяла послабленню основ міжнародних організацій, зокрема й самого НАТО та розпалювала конфлікт між США та їхніми союзниками (Haass, 2021). Інший дослідник – прихильник цієї школи, Дж. Ікенбері, теж займався дослідженням трампівської політики та рівнем стабільності глобального суспільства, доходячи, можливо, занадто оптимістичних висновків (Ikenberry, 2020), що ліберальний порядок є достатньо стабільним, щоб пережити хаотичну й антидемократичну політику президента Д. Трампа. Інший дослідник, С. Волт, прихильник реалістської концепції, мав інші погляди (Walt, 2019) та зауважував, що США не повинні і надалі бути центром глобальної політики і намагатися контролювати все, а натомість їм варто зосередитися на концепції балансу сил, досягнути більшої гармонізації з іншими могутніми державами та встановити для себе чітке розуміння, у які конфлікти необхідно втручатися, а в які ні. Дослідник-консерватор В. Мід у своїй праці (хоча вона вийшла у 2017 р., проте залишається актуальною і нині) вирішив поглянути на американське суспільство та президента Д. Трампа під іншим кутом і дійшов висновку (Mead, 2017), що цей політик не є чимось унікальним чи дивним в американській історії, натомість він просто продовжує традиції джексоніанства, заграючи з бажаннями звичайних американців. Д. Трамп, як й американці, не прагне втягнути країну в неоізоляціонізм, а, радше, хоче, щоб світ поважав її і був відповідним чином вдячний Сполученим Штатам за їхню політику та діяльність. Уваги заслуговує і стаття консервативної антитрампівської дослідниці Д. Плетки (Pletka, 2020). Попри несприйняття Д. Трампа як політика, вона констатувала, що перспектива приходу Дж. Байдена до влади може бути набагато гіршою, адже він перебував під впливом лівих республіканців, а отже, не вестиме країну в правильному напрямку, а слугуватиме пішаком у руках лівих екстремістів.

Методи

У статті використано загальнонаукові методи, насамперед аналізу та синтезу: перший – для вивчення окремих складових зовнішньополітичних програм представників різних партій США в досліджуваний період; другий – для визначення цілісної картини поглядів щодо міжнародної політики кожного із кандидатів у президенти. Громадська думка була проаналізована статистичним методом. Зі спеціальних історичних методів було застосовано компаративний – для здійснення порівняння програм політиків, а також історико-типологічний – для вивчення їхніх спільних рис. У статті застосовано *системний* підхід, спрямований на висвітлення якомога ширшого кола політичних програм кандидатів та формування загальної цілісної їх картини. Автор дотримується принципу *об'єктивності*, з метою якомога прозоріше та нейтрально аналізувати матеріал і продемонструвати його системність. *Методологічні засади* дослідження базуються на двох принципах. По-перше, це позиція дослідника щодо глобальної політики балансу сил у світі, який вважає, що авторитарні та продемократичні сили ведуть боротьбу між собою і що ліберальний світовий порядок перебуває під загрозою. По-друге, на думку автора, глобальні події, що відбуваються на світовій арені, напряму впливають на внутрішню політику та риторику провідних країн світу, особливо на Сполучені Штати в період, що розглядається.

Результати

Було здійснено дослідження зовнішньополітичних програм та стратегій кандидатів у президенти США на виборах 2020 р. від Демократичної партії, здійснено порівняльний аналіз цих стратегій з виокремленням спільних та відмінних рис, їхню типологізацію. Такий самий аналіз проведено і щодо програм кандидатів від Рес-

публіканської партії. Окрім цього, вивчено зовнішньополітичну платформу кандидатів від Партії зелених і Лібертаріанської партії, виявлено спільні та відмінні риси в них.

Виклад основного матеріалу. У період після виборів 2016 р., що принесли перемогу республіканському кандидату Д. Трампу, Демократична партія перебувала у стані саморефлексії, шукаючи причини поразки Г. Клінтон та намагаючись сформувати чітку політичну лінію, що виглядала б достатньо життєздатною та привабливою для виборця. Це, однак, вдалося далеко не відразу, адже поряд із поміркованим крилом партії дедалі сильніше почала набирати силу група прогресистів – політиків лівого спрямування, найпомітнішим представником яких був Б. Сандерз. Унаслідок внутрішньопартійних розбіжностей і відсутності чіткого лідера спочатку було висунуто аж 29 кандидатів на праймериз, із яких до лютого 2020 р. залишилося 11. Після початку праймериз у штатах у лютому вже було вісім основних кандидатів: Дж. Байден, Б. Сандерз, Т. Габбард, П. Буттіджич, Е. Клобучар, М. Блумберг, Е. Воррен та Т. Стейєр.

Дж. Байден, якого велика частина партії розглядала як потенційного основного кандидата, займав центристські позиції. Його зовнішньополітичну програму можна описати як обмежений (поміркований) ідеалізм, суголосний із ліберальною теорією міжнародних відносин. Своє бачення міжнародного порядку та місця в ньому Сполучених Штатів Дж. Байден детально розкрив ще у виступі 2019 р. (Joe Biden, 2019). Коротко його ідеї можна умістити у фразу "США як лідер демократичного світу має повернутися до світової політики для мирного розв'язання глобальних проблем". Однією з важливих цілей, як і в більшості кандидатів від Демократичної партії, була відмова від ізоляціоністської політики президента Д. Трампа, яка, на думку демократів, не тільки не сприяла поступу у відносинах із союзниками США по НАТО та партнерами по ЄС, але і шкодила їм, поглиблювала наявні суперечності, сприяла відцентровим тенденціям усередині "демократичного блоку" держав й обмежувала для Сполучених Штатів доступ до ринків, технологій і культурних впливів цих країн. Поява "тріщин" у євроатлантичному блоці шкодила і самим США, а тому першочерговим завданням мала бути відмова від ізоляціонізму та повернення Сполученими Штатами статусу "очільника демократичного світу".

Розглядаючи детальніше Байденівську програму, викладену в згаданому виступі (Joe Biden, 2019), варто виокремити такі пункти:

• Особливу увагу було приділено питанню глобальної демократії та її ролі в сучасному світі. Дж. Байден фокусувався на ідеї демократії як саме тій силі, що пов'язує сучасний глобалізований світ, особливо розвинені суспільства і держави. Вплив демократії та демократичних цінностей свободи, прав людини на історію глобального Заходу важко переоцінити. Тому від повернення США на світову арену в ролі очільника "демократичного табору" виграють усі. Розвиваючи цю думку, Дж. Байден запропонував в майбутньому скликали Глобальний саміт за демократію з метою розв'язання ключових міжнародних проблем і конфліктів, згуртуванню країн у боротьбі проти авторитаризму та диктатур.

• Сполучені Штати мають стати не просто військовим чи політичним лідером вільного світу, а насамперед моральним. Міжнародні партнери країни повинні бачити у Вашингтоні не військову машину, що займається інтервенціями, а друга й опору, навіть орієнтир. Світ має сам і без примусу бажати налагоджувати співпрацю зі США. Сам Дж. Байден заявляв у виступі: "Як нація, ми маємо довести світу, що Сполучені Штати готові керувати знову – але не лише прикладом нашої сили, але й також силою нашого прикладу".

• На відміну від "агресивної" тарифної війни Д. Трампа з КНР, Дж. Байден пропонував займатися технологічною конкуренцією із цією країною шляхом підвищення рівня наукового та економічного розвитку Сполучених Штатів, підвищувати життєвий рівень своєї держави.

• Першочерговість у подоланні глобальних викликів повинна була отримати саме дипломатія. Переговори, конференції, глобальний мирний процес – саме так мала б виглядати ідеальна державна зовнішня політика. Лише в такий спосіб можна було досягнути кінцевої мети – відмови від війни як методу ведення політики, а до бойових дій варто було вдаватися лише в найкритичніших ситуаціях. На практиці це означало б завершення для США війни в Афганістані, що тривала на той час вже майже два десятиліття, припинення військової та політичної підтримки інтервенції Саудівської Аравії в громадянську війну в Ємені тощо. Окремо робився акцент на відході від конфронтаційного підходу адміністрації Д. Трампа щодо Ірану та наголошувалося на необхідності укладання із цією державою нового ядерного договору за прикладом угоди 2015 р.

• Попри наголошенні на силі прикладу та дипломатії, усе ж визнавали, що для протидії автократам можуть знадобитися і рішучіші заходи. Тому кооперація із союзниками, зміцнення НАТО як основної військової одиниці демократичного світу, дотримання взятих США зобов'язань перед союзниками та партнерами, а також рішуча боротьба з усіма виявами тероризму (особливо це стосувалося продовження військових операцій проти ісламістських угруповань, насамперед ІДІЛ) – усе це мало стати невід'ємною складовою зовнішньої політики держави.

• Захищаючи демократичні ідеали, Сполучені Штати автоматично повинні були б боротися за дотримання прав людини у світі, допомагати і сприяти урядам інших країн у розширенні свободи слова й інших фундаментальних свобод.

• Додатково до зазначених цілей адміністрація Дж. Байдена планувала опікуватися кліматичними проблемами, зменшенням викидів парникових газів та іншими неполітичними проблемами планети.

Підсумовуючи міжнародну стратегію Дж. Байдена зразка 2019 р., варто ще раз наголосити на наявності в ній чітко виражених двох начал: ідеалістичної складової, більш емоційно-моралізаторської, та практичної, що часом передбачала і застосування сили. З одного боку, у традиціях ліберальної школи та всупереч реалістській доктрині відкидалося таке поняття, як *сфери впливу* великих держав на інші країни, тобто право грубої сили. Натомість демократичні ідеали, сила прикладу, співпраця, взаємна користь, загальнолюдські цінності мали бути покладені в основу конкретних дій. Як лідер "демократичного світу" США мусили відстоювати і просувати цю "найвищу" форму суспільної та державної організації. З іншого ж боку, визнавалося й існування противників цієї системи – автократів, диктаторів, терористів-радикалів, яких, у разі глобальної кризи або загрози ліберальному світоустрою, необхідно було змусити "грати за правилами", використовуючи наявні недипломатичні засоби. Просуваючи таку двобічну модель зовнішньої політики, Дж. Байден міг розраховувати на підтримку як консервативних демократів, так і частини прогресистського лівого крила партії, а також і значної кількості незалежних виборців.

ISSN 1728-3817

Детальніше щодо конкретних зовнішньополітичних планів Дж. Байдена можемо дізнатися з інтерв'ю 2019 р. до Ради з міжнародних відносин (Council on Foreign Relations, 2019a) – американського аналітичного центру, що проводив подібні зустрічі з багатьма кандидатами-демократами. У регіональному вимірі стратегію цього політика можна розділити так.

У Близькосхідному регіоні Байденівська стратегія мала концентруватися на трьох ключові питаннях: іранській ядерній програмі, саудівській інтервенції в Ємен та ізраїльсько-палестинському конфлікті. Щодо Ірану, то, як уже зазначалося, Дж. Байден прагнув відновити угоду 2015 р. або ж укласти подібний до неї договір. Показовою була і критика дій президента Д. Трампа, чиї "безрозсудні дії призвели до глибокої кризи в трансатлантичних відносинах та підштовхнули Китай і Росію ближче до Ірану" (Council on Foreign Relations, 2019a). На Трампа ж покладали провину і за потенційне наближення регіону до розв'язання нової війни. Лише спільними дипломатичними зусиллями Європи, США та їхніх союзників можна було примусити Іран відмовитися від агресивної політики та знову продемонструвати глобальне лідерство Вашингтону й підкреслити відданість Сполучених Штатів демократичним ідеалам. В теорії, послаблення амбіцій авторитарного іранського режиму мало б зміцнити проамериканські сили на Близькому Сході й обмежити російсько-китайські впливи тут.

Коментуючи американсько-саудівські відносини, Дж. Байден ще раз підкреслив необхідність для Ер-Ріяда припинити "безрозсудну" зовнішню політику, завершити участь у війні в Ємені, а також, що не менш важливо, демократизувати свою авторитарну та репресивну внутрішню політику. Усе ще розглядаючи Саудівську Аравію як важливого партнера США, політик вважав, що рівень подальшої співпраці має корелювати із прагненням влади країни до змін.

Щодо ізраїльсько-палестинського питання, то Дж. Байден займав чітку позицію: розв'язання конфлікту можливе виключно через існування двох держав – Ізраїлю та Палестини. З одного боку, Вашингтон бачив в Ізраїлі свого стратегічного союзника, перед яким мав "непохитні" зобов'язання. З іншого боку, створення незалежної Палестинської державності мало б водночас і гарантувати довготривалу безпеку Ізраїлю, і забезпечити гідне життя палестинцям, зокрема й через здійснення багатьох економічних, гуманітарних і медичних програм для них. Політик виступав як за усунення організації Хамас від урядування в Секторі Газа, так і проти створення нових ізраїльських поселень у регіоні Західного Берега річки Йордан. Як і в усьому іншому, дипломатія тут мусила б відігравати ключову роль, а право сили відкидалося.

У Східноазійському регіоні Дж. Байден виокремлював дві значні проблеми: китайське домінування та північнокорейський режим. Щодо КНР, то політик бачив у цій країні водночас й авторитарну диктатуру, вороже налаштовану до демократій, і важливого економічного партнера, з яким можна співпрацювати у ключових економіко-технологічних питаннях. А втім, критичне ставлення до уряду країни переважало: засуджувалися репресивні дії Пекіна щодо протестів у Гонконгу, а також планували з часом покарати винних у створенні таборів для уйгурів. Окремо акцентувалося і на принциповості для США перемогти в технологічній гонці з Китаєм, стати беззаперечним світовим лідером у розвитку ШІ. Щодо Північної Кореї, то тут позиція Дж. Байдена була принциповою: жодного пом'якшення політики щодо країни не може відбуватися без денуклеаризації. Вкотре лунала критика на адресу Д. Трампа за його начебто нездатність і небажання змусити "тирана-вбивцю" Кім Чен Ина відмовитися від ядерної програми. Проте і в цьому випадку дипломатія оголошувалася основним інструментом взаємодії з КНДР, ставилася задача підписати подібну до іранської угоду з денуклеаризації. Однак така сильна віра в силу дипломатії є недоліком, адже жодних нових силових кроків у разі відмови Пхеньяна від співпраці не було описано в інтерв'ю, відносячи цей пункт до категорії радше ідеалістичної, ніж практично продуманої.

Окремо наголошувалося і на планах завершити участь США у війні в Афганістані, концентруючись виключно на антитерористичній діяльності у країні разом з урядом в Кабулі. Метою ж вкотре визначалося створення передумов для ведення плідних переговорів Кабулу й організації "Талібан" (ефективність переговорів із радикальними ісламістами не ставили під сумнів). Як зазначав сам політик: "Ми маємо завершити війну відповідально, так, щоб ми могли захиститися від загроз нашій Батьківщині та ніколи не повертатися назад" (Council on Foreign Relations, 2019a). Окрім цього, Дж. Байден планував відмовитися від обмежувальної імміграційної політики тодішнього президента та скасувати заборону на подорожі до США з певних мусульманських держав Азії й Африки.

В Африканському континенті Дж. Байден бачив великі перспективи для Сполучених Штатів. Значний прошарок молодого населення, велика кількість робочої сили, наявність деяких швидко зростаючих економік відкривали для Вашингтону шляхи до інвестицій у регіон, розвиток у ньому транспорту, відновлюваної енергії тощо. Не обходилося і без уже традиційного прагнення продемонструвати переваги демократичного устрою перед традиційним для Африки авторитарним управлінням.

У Західній півкулі та Тихоокеанському регіоні Дж. Байдена найбільше цікавили два питання: існування режиму Н. Мадуро у Венесуелі та перспективи приєднання до Угоди про транстихоокеанське партнерство. Венесуельський народ, на думку кандидата в президенти, мав право на вільний демократичний розвиток, а самого Н. Мадуро політик характеризував не інакше, як "тирана, який украв вибори, зловживав своєю владою, дозволяв своїм поплічникам збагачуватися" (Council on Foreign Relations, 2019a). Своїм досягненням Дж. Байден вважав визнання Х. Гуайдо законним лідером Венесуели. Варто зауважити: щодо цієї країни риторика Дж. Байдена була набагато суворішою ніж зазвичай, що виявлялося у планах посилення санкційного тиску, вимогах звільнення політичних опонентів влади і відставці самого Н. Мадуро, а переговорний процес, хоч і не відкидався цілком, проте навряд чи його можна назвати пріоритетним. Така відмінність у риториці може бути пов'язана з, по-перше, стратегічною важливістю Латиноамериканського регіону для США, по-друге, із "токсичністю" режиму Н. Мадуро та загрозою для стабільності і безпеки сусідніх держав, а по-третє, із загрозою посилення у Венесуелі російських та китайських впливів, що було неприйнятним для Вашингтона. Що ж до транстихоокеанського партнерства, то водночас критикуючи адміністрацію Д. Трампа за відмову від участі в ній, що начебто призвело до посилення технологічної та економічної переваги КНР, політик зазначав, що не підпише нової угоди без забезпечення інтересів США та їх громадян.

Нарешті, щодо теми російсько-українських відносин, то тут Дж. Байден обіцяв зробити Україну пріоритетною в американській зовнішній політиці. Це стосувалося як надання військової допомоги, постачань зброї, так і тренування українських солдатів. Вказувалося на необхід-

ність підтримки економічного й енергетичного сектора України. Вкотре не обходилося і без "дипломатичного кейсу": політик обіцяв сприяти переговорному процесу між Києвом і Москвою, кооперуватися з цього питання з європейськими колегами. Хоча заявлялося про необхідність змусити Росію заплатити високу ціну за вторгнення в Україну, усе ж чітких практичних кроків для цього не було озвучено, а отже, і стратегічного плану завершення війни не було окреслено.

Наостанок варто зазначити, що Дж. Байден приділяв увагу внеску його країни у світову кліматичну й екоресурсну політику. Він обіцяв сприяти забороні фінансування вугільних електростанцій, спонукати країни Великої двадцятки та решту світу до припинення субсидіювання викопних паливних ресурсів, надавати економічні преференції країнам й урядам, що дотримуватимуться екологічних норм. Кліматичне питання для політика було, вочевидь, справді важливим, ураховуючи, що він назвав вихід США із паризької кліматичної угоди за президентства Д. Трампа найбільшою помилкою Сполучених Штатів із часів Другої світової війни.

Отже, таким у загальних рисах був центристський ліберально-практичний підхід Дж. Байдена до зовнішньої політики США.

Інший підхід до планування зовнішньої політики США можна умовно назвати дипломатично-ідеалістичним, головним прихильником якого був Б. Сандерз. Хоч він і вкладався в основних своїх пунктах у парадигму ідеології демократів, зокрема і стратегії Дж. Байдена, проте мав і певні відмінності від неї. Основна відмінність полягала у двох аспектах: ролі дипломатії як інструменту міжнародних відносин та співвідношенні емоційної і раціональної складової. У першому випадку, Б. Сандерз майже цілковито надавав перевагу мирній дипломатії як ледь не єдиному дієвому інструменту зовнішньої політики Сполучених Штатів, випускаючи з уваги ту "практичну", тобто силову, компоненту розв'язання конфліктів і криз, що була притаманна байденівській стратегії дій. Представляючи крайнє ліве крило Демократичної партії, часом навіть виступаючи з "незалежної" від неї позиції, Б. Сандерз розглядав світову політику як глобальний стан, створений унаслідок тривалого розвитку поняття прав людини, демократії, соціальних і трудових гарантій, прав національних, релігійних й інших меншин. Як наслідок, конфлікти, що виникають, не є виміром глибокого суспільного чи міждержавного розмежування, а, радше, наслідком злого умислу корумпованих чи владолюбних еліт. Із цього, однак, випливало, що найкращим урегулюванням таких суперечностей є саме підписання угод й укладання домовленостей із подібними "конфліктними" урядами. Можливо, Б. Сандерз вважав, що, запропонувавши їм розумні та раціональні поступки, США зможуть без застосування сили (як крайній випадок – запровадження незагрозливих для населення санкцій) переконати їх у необхідності дотримання міжнародного порядку і базових прав людини. Загалом же політик був категоричним противником застосування військових сил США за кордоном як неефективної та протиправної міри. Щоправда, така миролюбна політика не давала відповіді на запитання, що робити у випадку, якщо дипломатичний підхід не спрацює, бо не мала жодного іншого дієвого способу вплинути на недобросовісні режими та уряди. Що ж до емоційної складової, то Б. Сандерз набагато частіше за своїх конкурентів по партії апелював до інтересів "простого народу", захисту прав "обділених" народів та регіонів і відстоював загальну справедливість у світі, як він її сам розумів. Такі висновки можна зробити з його інтерв'ю 2019 р. у Раді з міжнародних відносин (Council on Foreign Relations, 2019b).

Щодо більш конкретних вимірів сандерзівської стратегії, то в азійському контексті, а саме щодо КНР, політик концентрувався саме на критиці китайської політики щодо уйгурського населення, а також силових дій у Гонконгу. Однак, визнаючи необхідність продовження політичного тиску Вашингтону на Пекін й обіцяючи перспективу погіршення відносин між обома країнами, Б. Сандерз визнавав, що США не мають суттєвих важелів впливу на китайську політику та відкидав усі силові дії. Натомість саме увага до захисту прав людини у світі та в Китаї зокрема мала б стати запорукою поступової зміни поведінки китайського уряду. Щодо Північної Кореї, то Б. Сандерз був ще поміркованішим, ніж Дж. Байден, оголошуючи: "Я працюватиму над тим, щоб узгодити покроковий процес згортання північнокорейської ядерної програми, побудувати новий мирний і безпечний режим на півострові…" (Council on Foreign Relations, 2019b). Водночас повністю ігнорувалося не лише небажання Пхеньяна по-справжньому сприяти мирному процесу, але й не пропонувалося жодних механізмів контролю і покарання для КНДР у випадку відмови від пропозицій Вашингтону. Що ж до інших важливих питань, то політик гаряче підтримував підписання нової ядерної угоди з Іраном ("для обмеження іранських наступальних дій в регіоні та побудови нового стратегічного балансу на Близькому Сході" (Council on Foreign Relations, 2019b)), обіцяючи підписати її у перший день президентства. Також він обіцяв негайно вивести американські війська з Афганістану, причому особливо акцентуючи на гуманітарній, економічній та політичній допомозі афганському народу, можливо, відчуваючи відповідальність Сполучених Штатів за благополуччя цієї країни. Крім цього, цілями були: припинення будь-якої допомоги Саудівській Аравії у війні в Ємені, активна участь США в розробленні палестинсько-ізраїльської угоди про створення двох держав, а також політико-економічна допомога Україні у проведенні необхідних реформ. Він же вважав, що санкційна політика проти РФ спрацювала, а отже, саме загрозою нових санкцій можна дійсно завершити російську агресію проти України. На думку Б. Сандерза, США повинні подумати і про Африку: Вашингтон має зробити все, щоб допомогти континенту досягнути успіху та пришвидшити його розвиток (що стане значним внеском у розвиток ресурсного та безпекового складника міжнародного порядку), уникаючи "імперіалістичних" помилок колоніальних країн минулого (тобто припинити штучно стримувати поступ африканців). Левову частку стратегії політика займає питання декарбонізації: саме через агресивну декарбонізацію самих Сполучених Штатів можна подати приклад іншим державам і посилити світовий тренд з упровадження "зелених" технологій. Значна економічна та технологічна допомога бідним країнам також допоможе людству у боротьбі зі змінами клімату. Значною відмінністю від політики Дж. Байдена можна вважати венесуельське питання: хоча Б. Сандерз так само засуджував політичне насильство і підтримував опозицію режиму Н. Мадуро, все ж він був категоричним противником участі США у зміні режиму, закликав до виключно мирного розв'язання проблем країни, вкотре акцентував на дипломатії і, що важливо, не підтримував накладання жорстких санкцій на Венесуелу, адже ті, на його думку, шкодили простому населенню набагато більше, ніж владі.

Отже, стратегію Б. Сандерза можна вважали ліберально-ідеалістичною, спрямованою на захист прав і свобод людини у світі цілковито мирними засобами, що, зі свого

боку, ставило під сумнів реалістичність такої програми та дієвість її в умовах сучасної міжнародної політики.

Решту кандидатів-демократів можна умовно віднести до "пробайденівської" та "просандерзівської" стратегічних концепцій або ж вони могли займати середню між ними позицію.

П. Буттіджич більше схилявся до позиції "демократії із зубами", що була ближчою до стратегії Дж. Байдена. З одного боку, він вдавався до гострих критичних зауважень щодо зовнішньої політики та загального позиціонування у світі таких авторитарних країн, як КНР, КНДР, Венесуела. Піддавалися критиці дії Пекіна в уйгурському питанні, придушенні протестів у Гонконгу, а також "нерівноцінна" економічна та торговельна політика країни. Політик звертав увагу на небезпеку іранської ядерної програми та наголошував на нелегітимності Н. Мадуро, антигуманних діях саудитів у Ємені. Показовим було й те, що політик акцентував на важливості для США підтримки їхньої військово-технологічної переваги й інвестицій у власну обороноздатність. Знайшлося місце в цій стратегії і для посилення координації та співпраці із союзниками Сполучених Штатів у світі, захисту демократичних ідеалів і прав людини на глобальному рівні. Привертає увагу і доволі жорстка як на представника поміркованих демократів позиція П. Буттіджича щодо російської агресії, яку він, звісно, різко засуджує та пропонує зберігати режим жорстких санкцій, поки Москва не покине окуповані українські території. Допускалася кандидатом і дещо відкритіша, ніж у Дж. Байдена, критика Ізраїлю, а саме його різких силових дій і військової політики на контрольованих ним територіях. Окрім цього, у цій стратегії знову зустрічаємо військовий аспект, не характерний для позиції Дж. Байдена, а саме: "Хоча Україна не є офіційним союзником за угодою, США повинні бути готовими [допомогти Україні] розвинути сучасні та здібні оборонні сили для захисту своїх громадян… та мати бажання розглянути комерційні продажі зброї" (Council on Foreign Relations, 2019c). Усе це не скасовує факту підтримки П. Буттіджичем дипломатичного шляху. Особливо це стосується іранської ядерної програми (відстоювання необхідності повернення США до угоди 2015 р.), поетапної денуклеаризації Корейського півострова через переговори та поступове примирення із Пхеньяном у разі його згоди на поступки та мирну передачу влади у Венесуелі в руки опозиційних сил на чолі з Х. Гуайдо. Санкції, як уже зазначалося, мали би бути дієвим інструментом зовнішньої політики, хоча не обійшлося в цьому випадку і без звинувачень на адресу чинної американської адміністрації за її "неперебірливість" у їхньому застосуванні та шкоді від них звичайному населенню, а не лише режиму (наводився приклад Венесуели).

Іншим кандидатом від Демократичної партії був відомий бізнесмен і політик, мер Нью-Йорка у 2002–2013 рр. М. Блумберг. Його позиції щодо американської зовнішньої політики були більш консервативно-прагматичними, за винятком кількох аспектів. Набагато рідше в його інтерв'ю (Council on Foreign Relations, 2020) звучали теми про демократичні цінності й ідеали, більше він акцентував увагу на практичній співпраці із союзниками, висував чіткіші пропозиції щодо протидії авторитарним режимам. Як і більшість демократів, наприклад, М. Блумберг підтримував відновлення дипломатичних переговорів з Іраном щодо його ядерної програми, проте він не обіцяв, що за його президентства США негайно повернуться до угоди 2015 р., як про це заявляв Б. Сандерз. Натомість зазначав, що Тегеран муситиме спочатку змінити свою поведінку, скоротити своє балістичне озброєння та припинити дестабілізацію регіону Близького Сходу. Лише тоді і за умов глобального тиску на цю країну для США буде логічним повернутися до ядерної угоди. У схожому руслі варто було б діяти і щодо Північної Кореї: будь-якій стабільній угоді мало би передувати припинення агресивної та дестабілізувальної риторики й політики Пхеньяна та зупинка виробництва ядерної зброї. Першочерговим же в цьому питанні він вважав саме безпеку Сполучених Штатів і їхніх союзників. М. Блумберг обіцяв також у координації зі світовою спільнотою допомагати Україні протистояти російській агресії. Ведучи мову про американських союзників, не варто забувати і той факт, що політик був одним із найбільших серед кандидатів-демократів прихильником Ізраїлю. Попри традиційну для демократів підтримку дводержавного шляху врегулювання ізраїльсько-палестинського конфлікту, М. Блумберг вважав саме Ізраїль головною стабілізуючою та проамериканською силою на Близькому Сході, а тому одна із цілей Сполучених Штатів у майбутньому – зберігати і розширювати співпрацю із цією державою на всіх рівнях. Прагматичною була і його пропозиція про скорочення, а не повне виведення американського контингенту в Афганістані. Однак китайська політика М. Блумберга контрастувала із його риторикою сили щодо автократій. Хоча він і засуджував Пекін за порушення прав людини й антидемократизм, але все ж пропонував співпрацювати із країною для розв'язання глобальних проблем, насамперед кліматичною кризою.

Сенаторка від Міннесоти А. Клобучар побудувала свою зовнішньополітичну кампанію на критиці дій адміністрації Д. Трампа та його підходах до врегулювання глобальних проблем. Велику увагу вона надавала питанням захисту природи та сталого клімату, заявляючи: "Мій перший пріоритет у перший день [президентства] – знову вписати нас [в кліматичну угоду]" (Woodruff, & D'Elia, 2019). Щодо інших ключових питань на міжнародній арені політикиня дотримувалася "середньої лінії" з-поміж демократичного табору. З одного боку, вона вважала КНР, Північну Корею, Іран, РФ головними загрозами миру і стабільності у світі, підтримувала санкційний режим. З іншого ж заявляла, що тиск адміністрації Д. Трампа на недружні до Сполучених Штатів країни та режими був хаотичним, непродуманим і малоефективним, звинувачувала президента в загравanні з Москвою та безладному виведенню американських військ із зон бойових дій у країнах, де Вашингтон проводив військові операції на той момент. Із байденівською стратегією її пов'язувало різке несприйняття режиму Н. Мадуро, якого вона так само називала диктатором (Council on Foreign Relations, n. d.). Кандидатка в президенти таким чином поєднувала як риторику захисту прав людини та протистояння авторитаризму, так і більш конструктивні, ніж у республіканської адміністрації, та поміркувані (на її думку) методи ведення зовнішньої політики.

Інша сенаторка, Е. Воррен, дотримувалася поглядів на американську діяльність у світі, що більше схожі на сандерзівський проєкт, тобто із переважанням емоційно-ціннісної складової. Вона згадувала і про демократичних гонконзьких протестувальників, і про гноблення Пекіном власного мусульманського населення, і про необхідність забезпечення прав та свобод для афганців після майбутнього виведення з країни американських військ. Для неї пріоритетом була допомога США Африці в розвитку економіки, соціальної та культурної сфери континенту, а також і підтримка України, адже російська агресія ставила під загрозу мир в усій Європі. Вона ж, як і Б. Сандерз, усіляко возвеличувала роль дипломатії, на противагу силовій політиці Вашингтона, а тому, на її думку, варто

було б повернутися до переговорів із КНДР та Іраном (за умови їхньої відмови від неконструктивної поведінки), допомагати Україні та РФ "досягнути миру" й завершення війни; це ж стосувалося і Венесуели, де "військового варіанту для США немає" (Council on Foreign Relations, 2019e). Двома помітними особливостями стратегії Е. Воррен було, по-перше, різкіше, ніж в інших демократів, засудження дій і політичного устрою Саудівської Аравії (вона сумнівалася в її надійності як партнера і навіть розглядала деякі її дії як загрозу національній безпеці США, чого не зазначали інші кандидати в президенти). По-друге, з її риторики випливало, що вона надає палестинському питанню та захисту прав палестинців набагато більшої ваги, ніж навіть відносинам з Ізраїлем, якого вона засуджувала за розширення єврейських поселень на території Палестинської автономії; вона ж закликала перетворити Єрусалим на офіційну столицю як Ізраїлю, так і Палестини. Тому Е. Воррен необхідно віднести радше до "просандерзівського" табору, ніж навіть до групи демократів-центристів.

Ще слабшою можна вважати зовнішньополітичну програму Т. Стейєра. Орієнтуючись майже винятково на дипломатію та формально підтримуючи курс своєї партії на захист демократичних цінностей у світі й засуджуючи прояви порушення прав людини, він, однак неначе прагнув "замирити" авторитарні режими та не протистояти їм силою. Негайне повернення до ядерної угоди з Іраном, до переговорів із КНДР без попередніх умов, заява про "неможливість ізолювати себе від Китаю" (The New York Times, 2020), прагнення вести стійкий діалог із Москвою – усе це підтверджує відсутність "жорсткої лінії" в його цілях як політика. Щодо деяких питань, як-от Венесуела і Латинська Америка загалом, він узагалі не мав чіткої позиції.

Значно відмінним від позиції інших кандидатів-демократів був курс Т. Габбард, депутатки в Палаті представників від Гаваїв. Хоча вона і підтримувала накладення санкцій на авторитарні режими (напр. на РФ за її агресію проти України), однак відкрито закликала до проведення прямих переговорів із такими державами, як Китай та РФ, навіть до самітів з їхніми лідерами для розв'язання спірних питань і налагодження відносин, деескалації, зокрема закликала і до зустрічі з в. путіним (тут і далі збережено орфографію автора) (Green, 2019). Політикиня засуджувала Д. Трампа за агресивну та шкідливу діяльність, що призвела до ще глибшої прірви у відносинах між США та їхніми міжнародними супротивниками, наприклад з Північною Кореєю, з якою, на думку кандидатки в президенти, також потрібно негайно проводити прямі переговори. Ледь не головною її ідеєю було припинення політики "зміни режимів" і втручання у внутрішні справи інших країн, включно з Венесуелою та її сусідами. Тому про насильницьку зміну влади в Каракасі чи бодай посилення тиску на Н. Мадуро не йшлося. Таку стратегію можна охарактеризувати терміном "ліберальний ізоляціонізм", хоча фактично вона означала виправдання та примирення з диктатурами, відсутність реального покарання для них за порушення прав людини і міжнародних законів. Можливо, найсуперечливішою її позиція була стосовно режиму Б. Асада в Сирії, якого вона вважала гарантом стабільності в країні та головним борцем із терористами ІДІЛ. Показовим був і факт особистої зустрічі Т. Габбард із сирійським диктатором ще у 2017 р., попри його ізоляцію від практично всіх розвинених країн світу (BBC News, 2017). Отже, позиції політикині були по-своєму унікальні та не цілком вписувалися у "мейнстримну" лінію Демократичної партії.

Протягом кінця 2019 – початку 2020 рр. унаслідок серії дебатів та зрештою і внутрішньопартійних праймеріз кількість кандидатів у президенти від Демократичної партії поступово зменшувалася й лідерство здобувала кандидатура Дж. Байдена. До 3 березня 2020 р. (Супервівторок) більшість охочих стати президентом завершили свою кампанію, а в цей день вийшли з перегонів М. Блумберг та Е. Воррен, згодом це зробила і Т. Габбард. Більшість із них підтримали кандидатуру Дж. Байдена та його програму. Останнім на початку квітня завершив перегони Б. Сандерз, а отже, і його дипломатично-ідеалістичний підхід був відкинутий однопартійцями. Залишившись єдиним кандидатом, Дж. Байден був офіційно номінований демократами як кандидат у президенти 20 серпня (Cathey, King, & Ebbs, 2020).

Переходячи до розгляду позицій кандидатів у президенти від Республіканської партії, варто наголосити на двох ключових моментах. По-перше, республіканці не мали такого значного різноманіття учасників президентських перегонів, як це було у демократів. Серед таких можна виокремити кількох: Д. Трамп, Б. Велд та Дж. Волш (решта не відігравали у передвиборчих перегонах майже жодної ролі). По-друге, очевидним фаворитом у партії від самого початку був тодішній президент Д. Трамп, тому його суперники мали надзвичайно низькі шанси на перемогу на праймеріз. Це було викликано як дедалі більшою активізацією в партії протрампівського крила (так званих MAGA-республіканців, представлених насамперед Кокусом Свободи), так і компромісу серед частини поміркованих республіканців, які вважали, що на той момент кандидатура Д. Трампа, хоч ідеологічно з ними і не сумісна, проте є найбільш упізнаваною серед виборців та зможе принести перемогу партії на виборах.

Республіканські конкуренти чинного президента представляли різні ідеологічні гілки в партії – від його колишніх прихильників, що з часом просто розчарувалися в політиці очільника держави, до колишніх (а то й чинних) прихильників лібертаріанства, неоконсерваторів та інших політичних спектрів. Поступова еволюція республіканських політиків на протрампівські позиції хвилювала тих, хто був противником американського лідера, а Дж. Волш навіть назвав Д. Трампа диктатором і королем, а його прихильників у партії – "культом Трампа" (Pesce, 2020).

Одним з єдиних реальних суперників Д. Трампа довгий час вважався Б. Велд. Як колишній кандидат на виборах 2016 р. від Лібертаріанської партії та жвавий критик міжнародної стратегії чинного президента, він концентрував свою увагу на питанні боротьби із трампівським неоізоляціонізмом. Б. Велд виступав за реактивізацію ролі Сполучних Штатів на міжнародній арені, тіснішу співпрацю зі своїми союзниками на різних континентах. Саме залучення США до розв'язання глобальних проблем через використання їхніх "soft power" та продуманої і чіткої стратегії, а не хаотичних дій тодішньої адміністрації мало би забезпечити стабільність і порядок у світі. Натомість, вважав Б. Велд, президент Д. Трамп зраджує саме поняття американського впливу і престижу через приниження американських союзників: "Ми маємо президента, який відкрито вихваляє та заохочує деспотичних і авторитарних лідерів за кордоном, водночас намагаючись ображати і навіть принижувати наших демократичних союзників" (DeCosta-Klipa, 2019). Хоча Б. Велд і погоджувався, що з Іраном потрібно знову підписати ядерну угоду, а з КНДР принаймні розпочати попередні переговори, допомогти арабам та ізраїльтянам досягнути домовленості про примирення та не втручатися у внутрішні справи КНР, щодо російсько-української війни він мав

набагато жорсткіший підхід, обіцяючи підтримати Україну зокрема й поставками зброї "стільки, скільки буде необхідно" (Council on Foreign Relations, 2019d). Його програма мала ще дві відмінні від трампівської політики цілі: активізувати глобальну боротьбу з кліматичними змінами та знизити вуглецеві викиди, а також повернутися до угоди про Транстихоокеанське партнерство, яка, на думку політика, була одним із символів вільної та відкритої торгівлі у світі.

Інший кандидат, Дж. Волш, також збудував свою зовнішньополітичну програму на критиці дій президента Д. Трампа, а його міжнародна стратегія була розроблена менш детально, ніж в інших кандидатів, переважно базуючись на емоційному несприйнятті чинного очільника держави. Шалену критику у Дж. Волша викликала торговельна війна Сполучених Штатів із Китаєм, що шкодила більшості американців. Він звинувачував Д. Трампа у симпатіях до диктаторських режимів, особливо РФ: "перед усім світом він підтримує в. путіна, а не нашу власну розвідувальну спільноту. Це небезпечно" (Walsh, 2019). Щодо інших питань, кандидат мав доволі суперечливі та неоднозначні позиції: до кінця не сформулював свого ставлення до кліматичних змін, виступав за виведення військ з Афганістану, хоча раніше був проти цього, відзначався доволі неоднозначними коментарями у бік мусульман та арабського палестинського населення (Council on Foreign Relations, n. d.).

Зрештою, Б. Велд, Дж. Волш й інші кандидати-республіканці, або не змігши отримати підтримки взагалі, або ж набравши мінімальну кількість голосів на праймериз, вийшли з політичних перегонів, залишивши в березні Д. Трампа єдиним кандидатом від Республіканської партії.

Політична платформа Д. Трампа на виборах 2020 р. мало змінилася порівняно з його кампанією 2016 р., сигналізуючи про прагнення політика продовжувати обраний ним курс. Це було підтверджено на з'їзді Республіканської партії у серпні 2020 р., на якому Д. Трамп уже як офіційний кандидат пообіцяв продовжувати свій попередній курс без значний змін (Snell, 2020).

Зазвичай зовнішню політику Д. Трампа протягом його першої каденції характеризують як неоізоляціоністську, спрямовану на фокусуванні Сполучених Штатів на внутрішніх проблемах. Це передбачало охолодження відносин із традиційними союзниками країни по НАТО та партнерами по ЄС, розрив зв'язків із частиною міжнародних організацій, але також і перехід до одноосібних дій на міжнародній арені, часто без урахування політичних, економічних чи культурних контекстів того чи іншого регіону або ж країни. Д. Трамп не оперував традиційними для демократів і частини поміркованих республіканців поняттями прав людини, захисту демократії, відчуттям приналежності до "спільного ціннісного простору" із країнами-союзницями. Натомість він керувався конкретними економічними та партнерськими інтересами, підтримуючи прямі контакти з окремими лідерами держав, яким він симпатизував чи вважав ідеологічно близькими до себе, навіть якщо вони були диктаторами. До того ж зовнішня політика ним часто здійснювалася імпульсивно, непослідовно, а почасти й хаотично. Найвідомішими прикладами його діяльності за часів першого президентства були: торговельна війна із КНР, особисті переговори з північнокорейським диктатором Кім Чен Ином, популістський проєкт будівництва стіни на кордоні з Мексикою, вихід із ядерної угоди з Іраном 2015 р. та подальша ескалація у відносинах аж до знищення американцями лідера загонів КВІР К. Сулеймані у 2020 р., неоднозначна політика щодо сирійських курдів – союзників американців, визнання Єрусалиму столицею Ізраїлю, підписання угоди із Талібаном про завершення війни в Афганістані, а також вихід із Паризької кліматичної угоди, ЮНЕСКО та Транстихоокеанського партнерства тощо. Варто додати до цього перманентну епатажність політика й емоційність його виступів, яка не завжди супроводжувалася раціональними аргументами.

Протягом 2020 р. Д. Трамп виступив із кількома інтерв'ю та заявами, де він конкретизував свою глобальну політику. Ключовим її елементом був китайська політика Сполучених Штатів, вона посідала центральне місце в діяльності президента. Д. Трамп збирався продовжувати й посилювати торгову війну, яку він вважав відповіддю на попередню китайську політику. Звинувачення в бік КНР були доволі серйозними: "Протягом десятиліть вони обдирали нас, як ніхто інший. Китай захоплював наші заводи, […] знищував наші галузі, крав нашу інтелектуальну власність" (Trump, 2020, May 29). Далі політик заявляв, що попри бажання встановити нормальні та дружні відносини із Пекіном, усе ж США повинні в першу чергу думати про власні інтереси й економічну безпеку. Новими в риториці президента були і звинувачення КНР у поширенні "китайського вірусу", тобто нездатності країни втримати і побороти коронавірусну хворобу. Шпигунство, нечесна конкуренція та загальна неприйнятність політико-соціального устрою Китаю для Д. Трампа переводили цю країну у статус головного супротивника Вашингтона, хоча до силових дій проти країни президент, звісно, не закликав.

Детальніше Д. Трамп розкрив свою зовнішньополітичні погляди на виступі на 75-й сесії Генасамблеї ООН 22 вересня (Trump, 2020, September 22). Ключовим його наративом була демонстрація величі та могутності Сполучених Штатів як країни, яка впевнено перемагає в боротьбі з епідемією COVID-19, є еталоном свободи та справедливості, а також має найсильнішу у світі армію й найкращу економіку. Така риторика мала показати успіхи та великий професіоналізм трампівської адміністрації перед очами всього світу, виправдовуючи передвиборчий лозунг "Зробити Америку великою знову". Вкотре звучали звинувачення на адресу Китаю як країни-винуватця в поширенні епідемії, злочинця у сфері міжнародної торгівлі та головну загрозу екології на планеті. Говорив президент США і про конкретні свої досягнення. Серед них політик називав: відродження і посилення НАТО, налагодження відносин з Мексикою та центральноамериканськими країнами, успішну боротьбу з контрабандою людей в регіоні, вихід Сполучених Штатів із ядерної угоди з Іраном та знищення ІДІЛ. У заслугу собі він ставив підписання низки мирних угод між Сербією та Косово, між Ізраїлем, ОАЕ та Бахрейном. У планах на майбутнє Д. Трамп сподівався "укласти більше мирних угод" (Trump, 2020, September 22) та завершити виведення військ з Афганістану.

Щодо ставлення до України та РФ, то протягом своєї кампанії 2020 р. Д. Трамп не часто звертався до питання російсько-української війни. Зазвичай його українська риторика була пов'язана з нещодавнім скандалом 2019 р. щодо тиску на Київ з метою розслідування діяльності Дж. Байдена та із наданням українцям пакету військової допомоги. Що ж до РФ, то з одного боку Д. Трамп критикував залежність ЄС від російських енергоносіїв і навіть наклав санкції на газопровід "Північний потік-2" (BBC News, 2019). З іншого ж, він часто вихваляв російське керівництво, заявляючи, що йому подобається російський диктатор (Cohen, 2020), ще раз підтверджуючи свою симпатію до авторитарних методів правління й образу "самовладного" лідера.

Отже, зовнішньополітична стратегія Д. Трампа напередодні виборів 2020 р. полягала в підтримці образу "великої" Америки та її "сильного" й успішного лідера, який власними діями сприятиме глобальному миру та процвітанню власної країни, і на якого будуть рівнятися як демократичні, так й авторитарні держави.

Окремо варто розглянути позиції кандидатів від двох інших партій – Партії зелених і Лібертаріанської – які не мали реалістичних шансів на перемогу у президентських перегонах. Проте ці політики однаково брали в них участь, частково для отримання власних політичних балів і політичної реклами, а частково для мобілізації нейтральних чи опозиційних до провідних партій груп виборців, щоб протягнути хоча б декількох кандидатів до Конгресу США (таке іноді вдавалося зробити лібертаріанцям).

Офіційним кандидатом на виборах 2020 р. від Партії зелених був Х. Хокінз, екоактивіст і діяч профспілок. Як відверто лівий політик, Х. Хокінз розробляв стратегію, відмінну як від республіканської, так і демократичної, що, однак, різко звужувало кількість її потенційних прихильників серед виборців. Ключовою ідеєю політика було впровадження в життя Нової зеленої угоди, яка була спрямована на боротьбу зі змінами клімату та на підтримку стабільності екосистеми та біосфери, що, зі свого боку, мало б призвести до підвищення рівня життя людства, створення нових робочих місць й економічного підйому. У політичному сенсі кандидат від "зелених" мріяв про кардинальну зміну самого підходу США до ведення зовнішньої політики, а саме: припинення будь-яких силових дій і здійснення виключно мирної та дипломатичної діяльності. Першими кроками мали би стати: ядерне роззброєння, повернення всіх американських військових додому та скорочення військових витрат на ¾ (Hawkins, n. d.). За цією ж логікою політик вважав за необхідне повністю припинити втручання у внутрішні справи інших держав з метою "зміни режимів". Особливо це стосувалося Венесуели, з якою потрібно було налагодити відносини та скасувати санкції проти режиму Н. Мадуро. Щодо авторитарної осі країн (КНР, РФ, Іран та ін.), Х. Хокінз також пропонував вдаватися виключно до дипломатичних кроків, припинити будь-яку ескалацію у відносинах і налагодити партнерство для розв'язання проблем людства, насамперед кліматичних змін. Підсумком такого бачення слугує його фраза "Давайте перетворимо США на світову гуманітарну наддержаву замість їхньої глобальної військової імперії" (Good Country, n. d.). Така пасивна та почасти наївна стратегія зовнішньої політики навряд чи могла б були зреалізована на практиці, а отже, слугувала тільки другорядним тлом для основних, економіко-соціальних, пунктів програми "зелених".

Лібертаріанська партія зі свого боку висунула офіційною кандидаткою Дж. Джоргенсен. Хоча партія концентрувала свою увагу переважно на внутрішніх економічних, соціальних і правових аспектах функціонування американського суспільства, все ж чіткі кроки в зовнішній політиці були закладені. Політикиня у своїй стратегії пропонувала здійснити фундаментальну реформу самих основоположних принципів американської зовнішньої політики (Jorgensen, 2020). За планом, Сполучені Штати мали стати подобою Швейцарії – країною озброєного нейтралітету. З одного боку, США мусили буди добре озброєною, військово і технологічно підготовленою до самооборони країною. З іншого ж, Вашингтон мав повністю припинити будь-які військові кампанії за кордоном та негайно повернути усіх американських військових на Батьківщину. Дж. Джоргенсен критикувала всі попередні президентські адміністрації – як демократичні, так і республіканські – за втягнення Сполучених Штатів у низку непотрібних і руйнівних війн, що не принесли країні жодної вигоди. Ба більше, лібертаріанка планувала зупинити будь-яку військову допомогу іншим країнам, як і будь-які позики їм, спрямовані на військові потреби. США мали стати нейтральною позаблоковою державою. Прихильниця вільного ринку й абсолютної економічної свободи, політикиня вважала будь-які санкції проти інших країн шкідливими, такими, що шкодять вільній торгівлі зі світом. У цій же програмі Дж. Джоргенсен відкидала можливі звинувачення в ізоляціонізмі, вважаючи, що поєднання політичного нейтралітету з відкритою економікою за визначенням суперечить цьому поняттю. Хоча така лібертаріанська зовнішньополітична платформа виглядала більш життєздатною, ніж пацифізм "зелених", усе ж вона занадто спрощувала міжнародні політико-соціальні процеси й не могла дати відповіді на багато важливих для розвитку держави питань і фактично усувала США від врегулювання будь-яких глобальних питань і викликів безпеці світу.

Якими б не були зовнішньополітичні програми цих двох партій, вони не мали шансів на успіх, адже як Партія зелених, так і Лібертаріанська партія не змогли скласти справжньої конкуренції демократам і республіканцям на виборах. А тому єдиними реальними суперниками у президентських перегонах станом на осінь 2020 р. залишилися Дж. Байден і Д. Трамп.

Останнім шансом продемонструвати свої політичні позиції та переконати виборця у своїй перевазі над суперником стали президентські дебати. Перші з них відбулися 29 вересня, а другі – 22 жовтня. Однак кандидати використали їх не так задля відвертої політичної дискусії, як для висунення взаємних звинувачень, емоційних перепалок і перекручення фактів. У підсумку дебати були схожими на політичний спектакль з елементами піару.

На перших дебатах учасники концентрували увагу майже виключно на внутрішньополітичних проблемах Сполучених Штатів, а саме: процесі подолання епідемії COVID-19, податках і фінансовій системі, медичному забезпеченні, суспільних протестах (Commission on Presidential Debates, 2020). Зовнішньої політики вони майже не торкалися. Єдиними винятками були згадки про Китай і кліматичні проблеми. Щодо КНР, то обидва кандидати вдавалися до критики політики Пекіна: Д. Трамп звинувачував китайську владу у поширенні коронавірусу та подальшому його впливу на планету, натомість Дж. Байден наголошував на створенні значного дефіциту в торгівлі зі США та в "майстерності красти". У питаннях клімату позиції сторін були протилежними: чинний президент розглядав вихід із Паризьких угод як позитивне і корисне для американської економіки та суспільства явище, а його суперник обіцяв негайно повернутися до них, адже наразі "все валиться" (Commission on Presidential Debates, 2020). Окремо було згадано Д. Трампом і про РФ, однак лише в контексті звинувачення Дж. Байдена в отриманні великого хабаря від Москви, що той заперечував.

Другі дебати виявилися дещо продуктивнішими, також на них учасники більше часу присвятили обговоренню саме міжнародної стратегії. Власну думку висловили обидва (USA Today, 2020). Дж. Байден обіцяв, що КНР, РФ й Іран мають заплатити високу ціну за втручання в американські вибори, виокремлюючи, згідно із власною доктриною, ці держави в певний авторитарний блок. Дж. Байден також звинувачував Д. Трампа у сплаті великої суми податків у Китай, у бездіяльності перед російською загрозою для США та спробах підкупити українську владу, щоб очорнити свого конкурента. Сам Д. Трамп, вкотре наголосивши на провині Пекіна в поширенні ко-

ронавірусної хвороби, заявляв, що ніхто не був таким жорстким щодо РФ, ніж він сам, а також вихвалявся, що змусив країни НАТО докласти додаткові 130 млрд дол. до спільного бюджету для захисту від РФ. Відкинувши звинувачення опонента, він у відповідь знову сказав, що Москва надала його опоненту грошові виплати, а також наголосив, що саме за часів каденції Б. Обами (за якого Дж. Байден був віцепрезидентом) РФ окупувала частину української території. На це Дж. Байден відповів, що президент любить вести справи із північними корейцями, китайцями та росіянами і натомість псувати відносини з американськими союзниками. Окремо сторони торкнулися і північнокорейського питання. Дж. Байден виступив із жорсткою критикою влади КНДР і наголосив на потребі в денуклеаризації півострова, а також звинуватив суперника в налагодженні позитивних особистісних відносин із Кім Чен Ином. Д. Трамп у відповідь заявив, що мати гарні відносини з лідерами інших держав це добре, а також хвалячись, що за часів його каденції в Кореї не було війни і панував мир, тоді як за часів президентства Б. Обами вірогідність ядерної війни була високою. У підсумку кандидати в президенти так і лишилися на своїх попередніх політичних позиціях, надалі продовжуючи звинувачувати один одного, зокрема і в персональному сенсі, не досягнувши конструктиву.

Зрештою, президентські вибори, що пройшли 3 листопада 2020 р. визначили переможця, яким став Дж. Байден. Попри небажання визнавати свою поразку та звинувачення у фальсифікаціях на користь демократів, Д. Трамп таки змушений був залишити президентське крісло. Зовнішньополітична програма поміркованого ідеалізму хоча і не мала вирішальної ролі для позиції виборців, усе ж вплинула на перемогу Дж. Байдена та допомогла йому забезпечити собі місце в Білому домі на наступні чотири роки.

Дискусія і висновки

Наукова дискусія щодо досліджуваної теми є частиною більшої політико-ідеологічної суперечки з приводу зовнішньополітичних орієнтирів і перспектив розвитку Сполучених Штатів. Декілька основних шкіл та напрямків (ліберальний, реалістський, традиційний консервативний) пропонують різні стратегії та різне розуміння того, як саме країна мусить діяти на міжнародній арені – від узяття на себе "тягаря" забезпечення миру та безпеки у світі силовими методами, до лише мирної демонстрації "сили прикладу", високого рівня соціального й економічного розвитку, продуктивної взаємодії із союзниками і до повернення в русло ізоляціонізму. Як наслідок, такі дискусії переходили і в наукову сферу, часто навіть підтримуючи зовнішньополітичні позиції того чи іншого американського політика.

Спираючись на поставлені автором завдання, можна дійти таких висновків. По-перше, різноманіття зовнішньополітичних поглядів у середовищі Демократичної партії під час виборчих перегонів 2020 р. було доволі значне, як і кількість самих кандидатів. Проте загалом їхні стратегії та програми можна розділити на три основні категорії: "байденоцентристів", "сандерзоцентристів" та ін. Перша група характеризувалася, з одного боку, відданістю дипломатії та несиловим методам урегулювання міжнародних конфліктів. Її члени виступали за участь і допомогу Сполучених Штатів у розвитку демократії у світі, кооперації із союзниками та давніми партнерами, активній участі США в міжнародних організаціях, сприяння глобалізації та захисті клімату від руйнівної діяльності людини. Водночас, дотримуючись принципу "демократія мусить себе захищати", вони різко негативно висловлювалися на адресу автократичних режимів, закликали до санкційної, політичної й економічної боротьби з ними, підтримували опозиційні до диктаторів сили. Така поміркована, а проте рішуча в захисті демократичних цінностей риторика і стала одним із багатьох чинників, що допомогли Дж. Байдену отримати президентське крісло. Близькі ідеологічно до Б. Сандерса кандидати виявляли ще більшу м'якість у зовнішній політиці, почасти сумнівалися в необхідності навіть санкційного тиску на автократів і, можливо, самі боялися військової та політичної сили своєї держави. Цілком щиро засуджуючи деспотизм диктаторів, вони, однак, не були готовими до реальних кроків для протистояння їм. До третьої ж групи входили ті, хто не вписувався в тодішню політичну школу демократів і мав відмінну від них програму. Насамперед це стосувалося Т. Габбард, яка ледь не відкрито пропонувала прямі переговори, а іноді й налагодження відносин з авторитарними лідерами світу, що вело б насправді до послаблення американського впливу у світі та "ліберального ізоляціонізму". Можливо тому її програма і не знайшла відгуку в суспільстві.

По-друге, у Республіканській партії, попри існування ідеологічних поділів, у 2020 р. все ж сформувався консенсус на підтримку програми тодішнього президента Д. Трампа як єдиного реального кандидата від партії із шансом переобрання. Епатажна, популістська та неоізоляціоністська риторика цього політика не демонструвала значних відхилень від тієї політики, яку він проводив на посаді очільника держави. Продовження торговельних війн, вихід США з міжнародних організацій, політичні й економічні конфлікти з КНР та Іраном, а водночас і нестабільна політика щодо РФ та КНДР, показна войовничість, але практичне самоусунення країни від урегулювання світових справ, розширення розколу із союзниками – від усього цього Д. Трамп не планував відмовлятися. Спроби противників президента висунути альтернативних кандидатів – більш традиційного консерватора-інтернаціоналіста Б. Велда та Дж. Волша з іще не до кінця сформованою політичною програмою, не мали успіхів. Це демонструвало, що вплив Д. Трампа в партії вже був занадто високий, щоб хтось міг відкрито кинути йому виклик і перемогти.

По-третє, зовнішньополітичні програми кандидатів від менших партій – Лібертаріанської та Партії зелених – значно відрізнялися від позицій членів "мейнстримних" домінантних партій. І хоча між собою вони дуже різнилися, все ж як Х. Хокінз, так і Дж. Джоргенсен де-факто пропонували різні види неоізоляціонізму, хоч самі і не визнавали цього. "Зелені" прагнули глобального роззброєння та виключно дипломатичних методів ведення політики, припинення будь-яких силових дій за кордоном. Лібертаріанці ж так само вважали неприйнятною політику втручання у справи будь-якої іншої країни, прагнули повністю ліквідувати політичний і військовий вплив США на світ, хоч і не закликали до роззброєння, а радше навпаки, до озброєного нейтралітету. Такі ідеї також не сподобалися більшості виборців.

По-четверте, фінальний етап передвиборчої кампанії Дж. Байдена та Д. Трампа – участь у прямих дебатах – не стали платформою для пошуку ними компромісу або хоча б цивілізованої дискусії. Увесь процес перетворився на сукупність взаємних звинувачень та самопіару, а конкретики щодо зовнішньої політики було сказано дуже мало і вона опосередковано стосувалася хіба що питань загрози для США з КНР, РФ та клімату. Зрештою, конструктивного діалогу між кандидатами дочекатися не вдалося.

Досліджувана тема має значний потенціал для подальшого вивчення. Це насамперед пов'язано з відносною свіжістю цих історичних подій, а отже, вчені мають змогу ще детальніше розкрити цю проблематику. Окрім цього, доречним буде й аналіз зовнішньополітичних програм

кандидатів у президенти на виборах 2024 р., їхнє порівняння та зіставлення зі стратегіями політиків 2020 р., або навіть і 2016 р.

Джерела фінансування. Автор заявляє про відсутність зовнішнього фінансування для проведення цього дослідження та підготовки рукопису до публікації.

Список використаних джерел

BBC News. (2017, January 27). *Tulsi Gabbard's Syria meeting with Assad sparks outcry*. https://surl.li/yoqnhd

BBC News. (2019, December 21). *Nord Stream 2: Trump approves sanctions on Russia gas pipeline*. https://surl.li/yccxhf

Biden, Joe. (2019, July 11). *Joe Biden delivers foreign policy address in New York City* [Video]. YouTube. https://surl.li/iuihqn

Cohen, Z. (2020, September 22). *Trump says he likes Putin. US intelligence says Russia is attacking American democracy*. CNN. https://surl.li/yflrrx

Cathey, L., King, L., & Ebbs, S. (2020, August 21). *DNC 2020 Day 4: Joe Biden accepts nomination, calls for Americans to join 'battle for the soul of the nation'.* ABC News. https://surl.li/vkfdyn

Commission on Presidential Debates. (2020, September 29). *September 29, 2020 debate transcript*. https://surl.li/cshelp

Council on Foreign Relations. (2019a, August 1). *Joe Biden*. https://surl.li/cpgtyl

Council on Foreign Relations. (2019b, July 30). *Bernie Sanders*. https://surl.lu/lnothk

Council on Foreign Relations. (2019c, July 30). *Pete Buttigieg*. https://surl.li/zxbhyk

Council on Foreign Relations. (2019d, October 3). *Bill Weld*. https://surli.cc/sxixwp

Council on Foreign Relations. (2019e, September 16). *Elizabeth Warren*. https://surl.li/wkswhg

Council on Foreign Relations. (2020, January 23). *Michael Bloomberg*. https://surl.li/lwjrtf

Council on Foreign Relations. (n. d.). *Amy Klobuchar*. https://surl.li/rnvhgh

Council on Foreign Relations. (n. d.). *Joe Walsh*. https://surl.li/msqnkm

DeCosta-Klipa, N. (2019, February 15). *Read the full transcript of Bill Weld's speech on exploring a 2020 run against Donald Trump*. Boston.com. https://surl.lu/suhdbg

Good Country. (n. d.). *Howie Hawkins*. https://surl.li/fcuqai

Haass, R. (2021, January 11). Present at the destruction: Trump's final act has accelerated the onset of a post-American world. *Foreign Affairs*. https://surl.li/dngtrz

Hawkins, H. (n. d.). *Platform summary*. https://surl.lt/gfacii

Ikenberry, G. J. (2020, June 9). The next liberal order: The age of contagion demands more internationalism, not less. *Foreign Affairs*. https://surl.li/swibuy

Jorgensen, J. (2020, June 9). *Turn America into one giant Switzerland: Armed and neutral*. Jo Jorgensen for President. https://surl.li/qnhscd

Mead, W. R. (2017, January 20). The Jacksonian revolt: American populism and the liberal order. *Foreign Affairs*. https://surl.li/rqvdgw

Pesce, N. L. (2020, February 7). *'I would rather have a socialist in the White House than Donald Trump,' says Republican Joe Walsh*. MarketWatch. https://surl.li/owizuc

Pew Research Center. (2020, August 13). *Important issues in the 2020 election*. https://surl.li/lqagfe

Pletka, D. (2020, September 14). I never considered voting for Trump in 2016. I may be forced to vote for him this year. *The Washington Post*. https://surl.li/jzrqrx

Smeltz, D., Daalder, I., Friedhoff, K., Kafura, C., & Helm, B. (2020, September). *Divided we stand: Democrats and Republicans diverge on US foreign policy*. Chicago Council on Global Affairs. https://surl.li/bhjtod

Snell, K. (2020, September 1). *Republican convention shows Trump's 2nd-term agenda looks just like his 1st*. NPR. https://surl.li/rnbukn

The New York Times. (2020, January 31). *Tom Steyer on foreign policy*. https://surli.cc/tbfmcl

Trump, D. J. (2020, May 29). *Remarks by President Trump on actions against China*. Trump White House Archives. https://surl.lu/sbokht

Trump, D. J. (2020, September 22). *Remarks by President Trump to the 75th Session of the United Nations General Assembly*. Trump White House Archives. https://surli.cc/nuxule

USA Today. (2020, October 23). *Debate transcript: Trump, Biden final presidential debate moderated by Kristen Welker*. https://surl.li/zsxfzq

Walsh, J. (2019, August 14). Joe Walsh: Trump needs a primary challenge. *The New York Times*. https://surl.li/aizvwj

Walt, S. M. (2019, April 16). The end of hubris: And the new age of American restraint. *Foreign Affairs*. https://surl.lt/knzjge

Woodruff, J., & D'Elia, A. (2019, June 20). *Amy Klobuchar on her top 3 priorities as president*. PBS NewsHour. https://surl.li/favyia

References

BBC News. (2017, January 27). *Tulsi Gabbard's Syria meeting with Assad sparks outcry*. https://surl.li/yoqnhd

BBC News. (2019, December 21). *Nord Stream 2: Trump approves sanctions on Russia gas pipeline*. https://surl.li/yccxhf

Biden, Joe. (2019, July 11). *Joe Biden delivers foreign policy address in New York City* [Video]. YouTube. https://surl.li/iuihqn

Cohen, Z. (2020, September 22). *Trump says he likes Putin. US intelligence says Russia is attacking American democracy*. CNN. https://surl.li/yflrrx

Cathey, L., King, L., & Ebbs, S. (2020, August 21). *DNC 2020 Day 4: Joe Biden accepts nomination, calls for Americans to join 'battle for the soul of the nation'.* ABC News. https://surl.li/vkfdyn

Commission on Presidential Debates. (2020, September 29). *September 29, 2020 debate transcript*. https://surl.li/cshelp

Council on Foreign Relations. (2019a, August 1). *Joe Biden*. https://surl.li/cpgtyl

Council on Foreign Relations. (2019b, July 30). *Bernie Sanders*. https://surl.lu/lnothk

Council on Foreign Relations. (2019c, July 30). *Pete Buttigieg*. https://surl.li/zxbhyk

Council on Foreign Relations. (2019d, October 3). *Bill Weld*. https://surli.cc/sxixwp

Council on Foreign Relations. (2019e, September 16). *Elizabeth Warren*. https://surl.li/wkswhg

Council on Foreign Relations. (2020, January 23). *Michael Bloomberg*. https://surl.li/lwjrtf

Council on Foreign Relations. (n. d.). *Amy Klobuchar*. https://surl.li/rnvhgh

Council on Foreign Relations. (n. d.). *Joe Walsh*. https://surl.li/msqnkm

DeCosta-Klipa, N. (2019, February 15). *Read the full transcript of Bill Weld's speech on exploring a 2020 run against Donald Trump*. Boston.com. https://surl.lu/suhdbg

Good Country. (n. d.). *Howie Hawkins*. https://surl.li/fcuqai

Haass, R. (2021, January 11). Present at the destruction: Trump's final act has accelerated the onset of a post-American world. *Foreign Affairs*. https://surl.li/dngtrz

Hawkins, H. (n. d.). *Platform summary*. https://surl.lt/gfacii

Ikenberry, G. J. (2020, June 9). The next liberal order: The age of contagion demands more internationalism, not less. *Foreign Affairs*. https://surl.li/swibuy

Jorgensen, J. (2020, June 9). *Turn America into one giant Switzerland: Armed and neutral*. Jo Jorgensen for President. https://surl.li/qnhscd

Mead, W. R. (2017, January 20). The Jacksonian revolt: American populism and the liberal order. *Foreign Affairs*. https://surl.li/rqvdgw

Pesce, N. L. (2020, February 7). *'I would rather have a socialist in the White House than Donald Trump,' says Republican Joe Walsh*. MarketWatch. https://surl.li/owizuc

Pew Research Center. (2020, August 13). *Important issues in the 2020 election*. https://surl.li/lqagfe

Pletka, D. (2020, September 14). I never considered voting for Trump in 2016. I may be forced to vote for him this year. *The Washington Post*. https://surl.li/jzrqrx

Smeltz, D., Daalder, I., Friedhoff, K., Kafura, C., & Helm, B. (2020, September). *Divided we stand: Democrats and Republicans diverge on US foreign policy*. Chicago Council on Global Affairs. https://surl.li/bhjtod

Snell, K. (2020, September 1). *Republican convention shows Trump's 2nd-term agenda looks just like his 1st*. NPR. https://surl.li/rnbukn

The New York Times. (2020, January 31). *Tom Steyer on foreign policy*. https://surli.cc/tbfmcl

Trump, D. J. (2020, May 29). *Remarks by President Trump on actions against China*. Trump White House Archives. https://surl.lu/sbokht

Trump, D. J. (2020, September 22). *Remarks by President Trump to the 75th Session of the United Nations General Assembly*. Trump White House Archives. https://surli.cc/nuxule

USA Today. (2020, October 23). *Debate transcript: Trump, Biden final presidential debate moderated by Kristen Welker*. https://surl.li/zsxfzq

Walsh, J. (2019, August 14). Joe Walsh: Trump needs a primary challenge. *The New York Times*. https://surl.li/aizvwj

Walt, S. M. (2019, April 16). The end of hubris: And the new age of American restraint. *Foreign Affairs*. https://surl.lt/knzjge

Woodruff, J., & D'Elia, A. (2019, June 20). *Amy Klobuchar on her top 3 priorities as president*. PBS NewsHour. https://surl.li/favyia

Отримано редакцією журналу / Received: 21.01.26
Прорецензовано / Revised: 06.04.26
Схвалено до друку / Accepted: 22.05.26
Опубліковано / Published: 20.10.26

Ivan DOBRY-VECHIR, PhD Student
ORCID ID: 0009-0006-5489-972X
e-mail: eoraptorua@knu.ua
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

FOREIGN POLICY VIEWS OF US PRESIDENTAL CANDIDATES DURING THE 2020 ELECTION CAMPAIGN

Background. *In the 21st century United States remain as a main dominating force and the most influential country in the world. Thus, both its internal and external policy are of considerable interest to historical scholarship, having great potential for the future studies. That's why the topicality of the chosen topic is quite obvious since the study of the issue provides us with the better understanding of different foreign policy visions of the members of various political parties and spectra within the American political establishment on the eve of the 2020 elections. It enables us to compare them and trace the whole process of their development during the following period of history as well.*

The aim of the article is to analyze the foreign policy views of candidates from different parties in the 2020 U.S. presidential election. The particular objectives of the study are as such: to compare views on US foreign policy among the candidates for the presidency from the Democratic Party; to study the foreign policy positions of the main Republican party candidates considering the issue in study; to identify the global foreign policy approaches of candidates from the Green and Libertarian Party; to analyze the views on the US international policy expressed by D. Trump and J. Biden during the 2020 presidential debates.

Methods. *The researcher uses the general scientific metods. Analysis is used to examine individual components of the foreign policy programs of representatives of various U.S. parties. The method of synthesis serves primarily to construct a full picture of each presidential candidate's views. Specialized historical methods were also used. Among them the comparative method was applied to compare politicians' programs, while the historical-typological one was used to study their common features.*

Results. *The main foreign policy strategies of representatives of the Democratic, Republican, Libertarian, and Green parties in the context of the 2020 elections were studied and compared in accordance with the selected set of parameters.*

Conclusions. *Among all the Democratic Party candidates in the 2020 election, J. Biden's liberal-pragmatic approach gained the most support. His strategy was based upon the ideas of diplomatic foreign policy and also on defending democratic values worldwide. As for the the Republicans, ideological and political leadership was secured by D. Trump with his populist neo-isolationism. The Libertarians with their free-market isolationism and the "Greens" with their pacifist external policy weren't the real competitors to the candidates of the main parties due to a very low level of popular support. Ultimately, J. Biden won the election.*

Keywords: *international politics, United States, Joseph Biden, Donald Trump, 2020 Presidential election, Democratic Party, Republican Party.*

Декларація про генеративний штучний інтелект та технології, що використовують штучний інтелект. Під час підготовки цієї статті автор не використовував інструменти штучного інтелекту.

Declaration of Generative AI and AI-Assisted Technologies. During the preparation of this work, the author did not use artificial intelligence tools.

Етична декларація. Дослідження є теоретичним аналізом відкритих джерел і не передбачає безпосередньої взаємодії з людьми чи тваринами. Відповідно, отримання спеціального етичного висновку для такого типу дослідження не потрібно.

Ethical Statement. This study is a theoretical analysis of public sources and does not involve direct interaction with humans or animals. Accordingly, formal ethical approval was not required for this type of research.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію його результатів.

The author declares no conflict of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.